Ammattijärjestöjen yhteinen lausunto
puolustusvaliokunnalle 27.9.2016

EDUSKUNTA
Puolustusvaliokunta

HALLITUKSEN ESITYS HE 94/2016 VP; HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAEIKSI PUOLUSTUSVOIMISTA ANNETUN LAIN, ALUEVALVONTALAIN JA ASEVELVOLLISUUSLAIN MUUTTAMISESTA

Allekirjoittaneet järjestöt pitävät lainsäädännön muuttamista tarpeellisena, jotta Suomen velvoitteet EU:n yhteisvastuu- ja keskinäisen avunannon lausekkeeseen liittyen voidaan täyttää asianmukaisella tavalla. Lainsäädäntövalmistelu on kuitenkin sisältänyt heikkouksia ja tehty esitys ei voi olla hyväksyttävissä. Se, millaista apua Suomi sitoutuu antamaan, on myös lakiesityksen perusteella epäselvää.

Lakivalmistelun esittelyissä on tuotu esiin vaikutelmaa siitä, ettei mitään suurempaa olla tekemässä ja tuskin tätä toteutetaan. Lakimuutokset kuitenkin mahdollistavat käytännössä sotatoimet kaukanakin Suomesta. Vaikutukset ovat mittavat niin Puolustusvoimien toiminnalle kuin varsinkin sen henkilöstölle.

Puolustusministeriön lakiluonnoksen valmisteluun ei ole osallistunut sotilaita. Työtä tehtiin vain poliittisesta näkökulmasta ilman sotilaallisia perusteita siitä, mihin kyetään ja mitä kannattaa tehdä, jotta se palvelisi myös kotimaan puolustusta. Apuun esitetään käytettäväksi kaikkea mahdollista, mitä Suomella on ja mitä avun tarvitsija sattuu pyytämään. Puolustusvoimien tulee siis valmistautua käyttämään mitä tahansa sen sodan ajan joukkoa. Nämä joukot ovat suunniteltu toimimaan Suomen olosuhteissa ja osana Puolustusvoimien kokonaisuutta. Niitä ei ole suunniteltu toimimaan erillisinä. Suomen puolustusratkaisu perustuu reserviarmeijaan. Lähes jokaisessa pienessäkin joukossa on reserviläisiä. Pelkästään henkilökunnalla ei saada joukkoja toimimaan.

On otettava myös huomioon, että huomattava osa kunnossapidon ja huollon ydintoiminnoista on ulkoistettu kumppaneille, joiden henkilöstö on merkittävässä roolissa toteuttamassa joukkojen suorituskykyä. Nämä henkilöt eivät ole virkamiehiä eivätkä valmiusjoukoissa ja heitä ei voida lain voimaantulonkaan jälkeen määrätä ulkomaan tehtäviin.

Esityksessä lähdetään siitä, että sotilaallinen avunanto olisi Puolustusvoimien henkilökunnalle pakollista virkavelvollisuudella. Vapaaehtoisuudella saadaan aikaan paras tulos toiminnassa ja joukkojen perustamisessa. Tällöin Suomi pystyy lähettämään oikein koulutetut ja motivoituneet osaajat oikeisiin tehtäviin. Pakko ei ole toimintakyvyn kannalta oikea lähestymistapa. Pakkoon sisältyy myös monia sosiaalisia ongelmakohtia.

Esityksen mukaan sotilaallisen avunannon tehtävissä toimittaisiin kotimaan palvelussuhteen ehdoilla. Tämä ei ole mahdollista. Kotimaan palkkaus perustuu sopimukseen ja tehtävien arviointijärjestelmiin. Kotimaan tehtävänkuvaukset sisältävät vain rauhan ajan tehtävät kuten varusmiesten kouluttamisen. Niihin ei sisälly sodan ajan tehtäviä. Palkkaus on määritelty sillä perusteella. Kotimaan palvelussuhteen ehdot tarkoittaisivat myös sitä, että ylemmät esimiehet eivät saisi mitään korvauksia erittäin vaativasta ja vaarallisesta tehtävästä. Ainoa lisä olisi puolipäiväraha. Palvelussuhteen ehdot kansainvälisen avun antamisessa tulee neuvotella henkilöstöjärjestöjen kanssa.

Jotta avunanto olisi mahdollista, tulee olla valmis järjestelmä, joka sisältää joukot, jotka koulutetaan ja varustetaan toimintakykyisiksi ulkomaan tehtäviin. Järjestelmän tulee sisältää myös palvelussuhteen kaikki ehdot, vakuutukset, tukitoimet sekä järjestelyt vammautuneet ja kaatuneet mukaan luettuna. Tällaista järjestelmää ei Puolustusvoimilla ole.

Aliupseeriliitto ry

Juko ry

Maanpuolustuksen Insinöörit MPI ry

Pardia ry

Puolustusvoimien Diplomi-insinöörit ry

Päällystöliitto ry

Upseeriliitto ry

Ammattijärjestöjen yhteinen lausunto
puolustusvaliokunnalle 27.9.2016

LIITE

LAUSUNNON ERI KOHTIEN TARKEMMAT PERUSTELUT

Lakivalmistelun esittelyissä on tuotu esiin vaikutelmaa siitä, ettei mitään suurempaa olla tekemässä ja tuskin tätä toteutetaan. Lakimuutokset kuitenkin mahdollistavat käytännössä sotatoimet kaukanakin Suomesta. Vaikutukset ovat mittavat niin Puolustusvoimien toiminnalle kuin varsinkin sen henkilöstölle.

- Esitetyt muutokset ovat luonteeltaan olennaisia, laajamittaisia ja myös periaatteellisesti kansallisesti korostuneen merkityksellisiä:
  - Esitetyssä muodossaan laki velvoittaa suomalaiset sotilaat suoranaisiin sotatoimiin taistelevissa joukoissa vieraassa maassa
  - Velvoitteen piiriin kuuluu myös tappavan voiman käyttö
  - Avun pyytänyt vieras maa määrittää sotilasjoukon henkilöstön toimivallan ja voimankäyttöoikeudet
  - Suomalaiset joukot olisivat operatiivisesti vieraan maan sotilaskomentajien käskyvallan alaisina
  - Apua saataessakin Suomessa vieraan maan sotilasjoukko ei (todennäköisesti/välttämättä) olisi suomalaisten sotilaiden komennossa.

- Onko kysymys sitten kuitenkaan Suomen puolustamisesta edes sen laajimmassa merkityksessä vai jostain muusta? Hallituksen esityksessä todetaan:

  ”Puolustusvoimien resursseja on viimeaikainen toimintaympäristön kehitys huomioiden tarve käyttää myös sellaiseen kansainväliseen yhteistyöhön, ***joka ei liity Suomen sotilaalliseen puolustamiseen*** *tai joka ei ole sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain tarkoittamaa toimintaa, harjoitustoimintaa eikä tukea toiselle Suomen viranomaiselle.”*

Puolustusministeriön lakiluonnoksen valmisteluun ei ole osallistunut sotilaita. Työtä tehtiin vain poliittisesta näkökulmasta ilman sotilaallisia perusteita siitä, mihin kyetään ja mitä kannattaa tehdä, jotta se palvelisi myös kotimaan puolustusta. Apuun esitetään käytettäväksi kaikkea mahdollista, mitä Suomella on ja mitä avun tarvitsija sattuu pyytämään. Puolustusvoimien tulee siis valmistautua käyttämään mitä tahansa sen sodan ajan joukkoa. Nämä joukot ovat suunniteltu toimimaan Suomen olosuhteissa ja osana Puolustusvoimien kokonaisuutta. Niitä ei ole suunniteltu toimimaan erillisinä. Suomen puolustusratkaisu perustuu reserviarmeijaan. Lähes jokaisessa pienessäkin joukossa on reserviläisiä. Pelkästään henkilökunnalla ei saada joukkoja toimimaan.

- Lakia valmistelemassa ei ole ollut upseereita eikä muita sotilaita, vaikka kyse on sotilaallisen avun antamisesta. Kysyttäessä asiasta lainsäädäntöjohtaja Hanna Nordström totesi, että hän on suorittanut maanpuolustuskurssin ja puolustusministeriössä on upseereita, joilta on voinut kysyä ja Pääesikunta on lähellä.
- Henkilöstöjärjestöjen kanssa ei ole keskusteltu lainkaan, vaikka esitetyt muutokset vaikuttavat erittäin merkittävästi henkilöstön asemaan ja palvelussuhteen ehtoihin.

- Jo marraskuussa 2014 on esitetty ulkoasianministeriön edellisen työryhmän mietintöön, että esitykset tulisi tarkastella hallinnonalan työryhmätyöskentelynä, johon osallistuisivat sotilashenkilöstöjärjestöt. Tämän jälkeen järjestöt kysyivät säännöllisesti lakivalmistelusta ja miten henkilöstöjärjestöt otetaan mukaan siihen. Vastaukset olivat välttteleviä kuten ”Ulkoasiainministeriössä on tehty jotain.” Vielä 20.1.2016 todettiin, että poliittiset linjaukset ovat tulossa, eikä lainsäädäntötyö ole käynnistynyt. Silti kolmen viikon kuluttua 15.2. esiteltiin luonnos hallituksen esityksestä puolustusvoimista annetun lain muuttamiseksi. Mitään lakivalmistelua ei voi tehdä niin nopeasti.
- On määriteltävä EU ja kansallisella tasolla ne suorituskyvyt joita avunantoa varten on luotava. Olemassa olevien joukkopoolien ja BG-joukkojen määrittely vastaamaan EU:n tarpeita.
- Operaatioon määrättyjen henkilöiden tehtävien hoito operaation ajan (ylittää nykyiset tehtävän kuvaukseen sisältyvät vastuut sijaistaa henkilöitä ilman palkkavaikutusta)
- Asevelvollisuusarmeijan erityispiirteiden huomiointi puutteellista vrt. ammattiarmeijat joissa RA kokoonpano = SA kokoonpano mm. suorituskykyjen osalta (meillä osaaminen ja osaajat ovat sirpaloituneet RA kokoonpanoon – osaaminen syvällistä, mutta määrältään hyvin rajallista)
- Voimankäyttösäännösten määrittely tulee tehdä selkeästi.
- Koulutus kansainvälisiin tehtäviin (osaaminen, vaatimukset, kielitaito, yms.)
- Nopeus korostuu perusteluissa (mm. 3 kk ilmoittamisaika henkilöstölle siirrosta ollaan poistamassa), mutta nopeaa toimintaa ei muuten valmistella mitenkään. Lakien perusteella ei valmistauduta mihinkään.

On otettava myös huomioon, että huomattava osa kunnossapidon ja huollon ydintoiminnoista on ulkoistettu kumppaneille, joiden henkilöstö on merkittävässä roolissa toteuttamassa joukkojen suorituskykyä. Nämä henkilöt eivät ole virkamiehiä eivätkä valmiusjoukoissa ja heitä ei lain voimaantulonkaan jälkeen voida määrätä ulkomaan tehtäviin.

- Esimerkiksi kuinka kauas ja kuinka pitkään operaatioon Merivoimien alus todellisuudessa voisi lähteä Puolustusvoimien henkilöstön omin voimin (käyttöhuolto), kun sen ylläpidosta ja järjestelmien teknisestä osaamisesta iso osa on Millogilla?
- Maavoimien ja merivoimien kunnossapito ja varaosahuolto ovat Millogin vastuulla. Tänä päivänä ei laajempia sotaharjoituksia voida toteuttaa ilman Millogin mukanaoloa, saatikka merkittäviä pikaisia ulkomaan operaatioita.

Esityksessä lähdetään siitä, että sotilaallinen avunanto olisi Puolustusvoimien henkilökunnalle pakollista virkavelvollisuudella. Vapaaehtoisuudella saadaan aikaan paras tulos toiminnassa ja joukkojen perustamisessa. Tällöin Suomi pystyy lähettämään oikein koulutetut ja motivoituneet osaajat oikeisiin tehtäviin. Pakko ei ole toimintakyvyn kannalta oikea lähestymistapa. Pakkoon sisältyy myös monia sosiaalisia ongelmakohtia.

- Suomi on rauhanturvaamisen suurvalta. Kaikissa kriisinhallintaoperaatioissa on tullut kiitosta suomalaisten toiminnasta. Ketkä siellä ovat toimineet? Vapaaehtoiset. Motivoituneet, osaavat vapaaehtoiset ovat olleet toiminnan kivijalka. Miksi tämä pitäisi nyt muuttaa? Vapaaehtoisuudella saadaan paras tulos.
- Monet arvovaltaiset lainopilliset tahot olivat samaa mieltä kanssamme ulkomaisten virka-aputehtävien vapaaehtoisuudesta henkilöstölle. Alla muutama esimerkki.

- Ote oikeusministeriön lausunnosta:
  *”Puolustusvoimien kansainvälisten tehtävien laajentuminen nyt ehdotetulla tavalla muuttaa palvelussuhteen luonnetta puolustusvoimissa, ja lain 41 §:ään perustuva toiseen tehtävään siirtäminen muuttuu myös eriluonteiseksi nykyiseen verrattuna. Perusteluissa todetaan, että oikeudesta pidättäytyä tehtävästä siltä osin, kun siitä aiheutuu vakavaa vaaraa hengelle ja terveydelle, on voimassa mitä siitä työturvallisuuslain 23 §:ssä säädetään. Tästä huolimatta olisi perusteltua, että kansainväliseen tehtävään määrääminen **edellyttäisi henkilön suostumusta**. **Perustuslain 127 §:n mukainen maanpuolustusvelvollisuus ei ulotu puolustusvoimien henkilöstöön mainitunlaisissa kansainvälisissä tehtävissä**. Suostumusvaatimusta korostaa vielä sekin, että lakiehdotuksen 12 b §:n 2 momentin mukaan kansainvälisten tehtävien osalta ei sovellettaisi lain 41 §:n 2 momentissa säädettyä tiedon antamisen kolmen kuukauden määräaikaa.”*

- Ote eduskunnan oikeusasiamiehen lausunnosta (apul.oik.asiamies Maija Sakslin)
  *”Mielestäni kysymys on periaatteellisesti tärkeästä asiasta. **Kansainvälisen avun antamisessa ei ole kysymys Suomen perustuslain 127 §:ssä tarkoitetusta jokaiselle Suomen kansalaiselle kuuluvasta maanpuolustusvelvollisuuden toteuttamisesta.** Kansainväliset avustustehtävät saattavat muodostaa vakavan vaaran tehtävään määrättävän hengelle ja terveydelle. Tehtävien kestoa ei voitane pystyä varmuudella etukäteen määrittämään.”*

- Ote eduskunnan oikeusasiamiehen lausunnosta (apul.oik.asiamies Maija Sakslin)
  *”Ehdotus laajentaa virkamiehen velvollisuuksia Suomen alueen ulkopuolella toimimiseen aikaisemmasta ja on siksi **merkityksellinen perustuslain 9 §:n 3 momentin kannalta**. Sen mukaan Suomen kansalaista ei saa vastoin tahtoaan siirtää toiseen maahan (ks. PeVL 9/2007 vp s. 7). Esityksessä ehdotetaan myös, että puolustusvoimat voi yksipuolisesti määrätä puolustusvoimiin työsuhteessa olevan henkilön osallistumaan puolustusvoimista annetun lain 12 §:n tarkoittamaan tehtävään. Tämän ehdotuksen osalta säätämisjärjestystä koskevat perustelut puuttuvat luonnoksesta kokonaan.*
  *Edellä mainituista syistä pidän tärkeänä tavoitteena, että **kansainvälisiin avustustehtäviin valittava joukko pyrittäisiin muodostamaan henkilöistä, jotka ovat halukkaita kyseisiin tehtäviin**. Yksilön oikeuksien toteutumisen kannalta tämä tavoite tulisi mielestäni ilmetä lain tasolla.”*

- Eduskunnan oikeusasiamies ja oikeusministeriö katsovat, että esitys sisältö on ristiriidassa perustuslain 127 §:n maanpuolustusvelvoitteen kanssa:
- **”** *Tästä huolimatta olisi perusteltua, että kansainväliseen tehtävään määrääminen edellyttäisi henkilön suostumusta. Perustuslain 127 §:n mukainen maanpuolustusvelvollisuus ei ulotu puolustusvoimien henkilöstöön mainitunlaisissa kansainvälisissä tehtävissä.*”
  ”Kansainvälisen avun antamisessa ei ole kysymys Suomen perustuslain 127 §:ssä tarkoitetusta jokaiselle Suomen kansalaiselle kuuluvasta maanpuolustusvelvollisuuden toteuttamisesta.”
  ”– – kansainvälisiin avustustehtäviin valittava joukko pyrittäisiin muodostamaan henkilöistä, jotka ovat halukkaita kyseisiin tehtäviin. Yksilön oikeuksien toteutumisen kannalta tämä tavoite tulisi mielestäni ilmetä lain tasolla.”

Esityksen mukaan sotilaallisen avunannon tehtävissä toimittaisiin kotimaan palvelussuhteen ehdoilla. Tämä ei ole mahdollista. Kotimaan palkkaus perustuu sopimukseen ja tehtävien arviointijärjestelmiin. Kotimaan tehtävänkuvaukset sisältävät vain rauhan ajan tehtävät kuten varusmiesten kouluttamisen. Niihin ei sisälly sodan ajan tehtäviä. Palkkaus on määritelty sillä perusteella. Kotimaan palvelussuhteen ehdot tarkoittaisivat myös sitä, että ylemmät esimiehet eivät saisi mitään korvauksia erittäin vaativasta ja vaarallisesta tehtävästä. Ainoa lisä olisi puolipäiväraha. Palvelussuhteen ehdot kansainvälisen avun antamisessa tulee neuvotella henkilöstöjärjestöjen kanssa.

- Järjestöt eivät ole vaatimassa suurempia korvauksia kuin mitä Puolustusministeriön laskelmissa on esitetty. Järjestöt esittävät neuvotteluja

oikeasti toimivasta järjestelmästä, joka mahdollistaisi lähetettävien joukkojen toimintakyvyn.

- Lakiesityksessä ovat palkatun henkilöstön ehdot sivuutettu vastoin aiemmin sovittua. Henkilöstöjärjestöjen kanssa on sovittu vuonna 2007 pöytäkirjalla, että palvelussuhteen ehdoista neuvotellaan lainmuutostyön yhteydessä. Pöytäkirjassa on todettu, että EU:n yhteisvastuuseen perustuva voimakeinoapu edellyttää vielä lainsäädännön muuttamista. On sovittu, että seurataan lainmuutostyötä ja selvitetään eri käytäntöjä palvelussuhteen ehdoiksi. Selvityksen perusteella yhteisesti sovitut muutokset palvelussuhteen ehtoihin toteutetaan virkaehtosopimusjärjestelmän mukaisesti. Eli neuvotellaan kuten muutkin virkaehtosopimukset. Nyt puolustusministeriö on täysin sovitusta piittaamatta, järjestöjen kanssa mitenkään ennen lakiluonnosta keskustelematta säätämässä lakia toisin. Ote allekirjoituspöytäkirjasta on liitteen lopussa. Ao. kohta on 9 §:ssä.
- Pääesikunnan henkilöstöosastokin on kiinnittänyt tähän huomiota lausunnossaan. Se pitää erittäin valitettavana, että palkatun henkilöstön virka- ja työoikeudellista asemaa koskevat kysymykset on kokonaan ohitettu. Oikeudellinen osasto on kylläkin pyyhkinyt tämän pois Pääesikunnan lausunnosta Puolustusministeriölle.
- Lakiesityksen yleisperustelujen mukaan palkatun henkilöstön osalta lain tarkoittamien muiden kansainvälisten tehtävien hoitaminen perustuisi
    - Virkavelvollisuuksiin; virkamieslain mukaiseen työnantajan työnjohto-oikeuteen
- Palvelussuhteen ehdot määräytyisivät puolustusvoimien virka- ja työehtojen mukaisesti.
- Puolustusvoimissa johtavan virkamiehen raja on määritetty palkkaluokkien mukaan. Raja kulkee noin 5 200 euron kohdalla. Johtavat virkamiehet eivät ole ylitöiden, eivätkä minkään muidenkaan mahdollisten lisäkorvausten piirissä. Vastuussa olevat johtajat ansaitsisivat paljon vähemmän kuin alaiset. Kotimaan sotaharjoituksissa nämä henkilöt kyllä saisivat korvauksen, mutteivat sotilaallisen avun antamisessa. Puolustusministeriön laskelmiin verrattaessa vastuussa olevat saisivat kolmen viikon jaksossa 2 400 euroa vähemmän kuin alaiset ja muut työaikakorvausta saavat.
- Vaikutelmaksi jää, että käsittelyssä olevan lakiluonnoksen lähtökohtana olisi, että kansainvälisen avun tehtävät olisivat yhdenmukaisia kotimaan virkatehtävien kanssa. Tämä lähtökohta on virheellinen. Itse lakiluonnoksen kokonaisuus avunannon kohteineen ja voimankäyttösäädöksineen jo osoittaa sen.
- Puolustusvoimien kotimaan palvelussuhteen ehtojen käyttö sellaisenaan ei sovellu nyt esillä olevien kansainvälisiin sotilaallisen avunannon tehtäviin. Avunantotehtävien luonne, kesto ja yllätyksellisyys ovat siinä määrin operatiivisia, tilannekohtaisia ja vaikeasti ennustettavia, että **normaaliolojen tavanomaiseen virkatyöhön sovitut palvelussuhteen ehdot eivät sovellu operatiivisluontoiseen sotilaalliseen toimintaan.** Lisäksi on huomattava, että sotilaallisesti vaativimpien tehtävien/olosuhteiden osalta vastaavissa tilanteissa Suomessakin mahdollisesti otettaisiin käyttöön poikkeusolojen lainsäädäntö.

Eräitä esimerkkejä:

- **Palkan maksun perustetta ei olisi.** Palkan perusteena olevia palkkausjärjestelmäsopimuksen mukaisia tehtävänkuvauksia ei ole laadittu muuhun kuin kotimaan normaaliolojen varsinaiseen virkatehtävään. Operatiivisia poikkeusolojen tehtäviä ei edes saa kuvata tehtävänkuvaukseen puhumattakaan nyt esillä olevista tehtävistä, jotka eivät ole edes tiedossa. Kansainvälisiä tehtävän vaatimuksia tai muita erityispiirteitä ei ole näin ollen edes voitu ottaa huomioon. Kansainväliset sotilasaputehtävät edellyttävät kaikkien tehtävänkuvausten tarkastuksen, jotta palkanmaksun peruste olisi oikea. Hallinnon työ olisi valtava.

- Puolustusvoimien työaikasopimus perustuu säännölliseen työaikaan ja sitovaan työaikasuunnitteluun.

    - Laskennallinen työaika viikkolevot huomioon ottaen on 7,45h/vrk // 116,15h /3 vko
    - Poikkeamat aiheuttavat ylitöitä
    - Päivittäiset tauot ja jakson viikkolevot on suunniteltava
    - Ilta-, yö-, lauantai-, sunnuntai-, pyhälisät, hälytysrahat yms.
    - Henkilöstömitoitus on suunniteltava toiminnan luonne ja työaikasuojelun periaatteet huomioon ottaen. Arvioitavissa olevien tehtävien luonne huomioon ottaen tähän ei yksi miehitys riitä
    - Työntekijöillä on oltava myös tosiasiallinen mahdollisuus poistua työpaikaltaan em. vapaiden aikana vapaasti.

- Majoittumispaikan täytyy täyttää matkakustannusten korvaussopimusten mukaiset kohtuulliset vaatimukset. Kenttämajoitus ei näitä vaatimuksia täytä.

  Yllä mainitut ovat vain eräitä esimerkkejä palvelussuhteen ongelmallisuudesta. Lukuisia muitakin on.

Pöytäkirja, joka laadittiin puolustusministeriön, pääesikunnan, Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry:n, Palkansaajajärjestö Pardia ry:n ja Julkisten ja hyvinvointialojen liiton JHL ry:n välillä puolustushallinnossa keskustason uudistaessa 1.10.2007 alkavalle sopimuskaudelle puolustushallinnon virka- ja työehtosopimuksia.

Valtion työmarkkinalaitoksen ja valtion pääsopijajärjestöjen valtuutettua puolustushallinnon käymään sopimusalakohtaisia tarkentavia neuvotteluja osapuolet ovat laatineet seuraavan pöytäkirjan. Neuvottelut ovat koskeneet vain 0,3 prosentin kohdentamista sopimusaloilla välittömiin ja välttämättömiin erityistarpeisiin. Nyt neuvoteltu määrä otetaan huomioon sopimusalalla muutoin käytettävien paikallisten erien vähennyksenä. Tämän pöytäkirjan mukaisten etuuksien toteuttamisajankohta on keskustason sopimuksen mukainen.

Tämä pöytäkirja ei ole voimassa virka- ja työehtosopimuksena, mutta se ilmaisee pöytäkirjaan osallisten yhteisen näkemyksen asiassa. Siltä osin kuin pöytäkirjan toteuttaminen edellyttää virka- ja työehtosopimusten muuttamista, ne astuvat voimaan, mikäli valtiovarainministeriö on tarkastanut ja hyväksynyt neuvottelutulokset.

Osapuolten tarkoituksena on toteuttaa pöytäkirjaa muuttamalla virka- ja työehtosopimusmääräyksiä, allekirjoittamispöytäkirjoja tai soveltamismääräyksiä. Tavoitteena on, että liitteiden 1 ja 2 mukaiset muutokset voitaisiin saattaa voimaan ennen vuoden 2008 alkua.

1 § Kakkosasuntojen kohtelu verotuksessa (selvitys)

Valtion talousarvioesityksessä 2008 esitetään, että työvoiman liikkuvuutta edistetään uudella ns. kakkosasunnon verohelpotuksella. Verovähennys myönnettäisiin niille henkilöille, jotka joutuvat työpaikkansa sijainnin vuoksi ylläpitämään asuntoa myös työskentelypaikkakunnallaan. Vähennys olisi enintään 250 euroa työssäkäyntikuukautta kohden eli enintään 3 000 euroa vuodessa. Vähennys myönnettäisiin vain vuokra-asumisen perusteella, sillä omistusasumista tuetaan verotuksessa korkovähennyksin.

Neuvotteluosapuolet seuraavat uudistuksen toteutumista ja tiedottavat hankeen vaikutuksista siirtymävelvollisille. Osapuolet selvittävät vuoden 2008 aikana mahdollisen erillislainsäädännön tarvetta ja mahdollisuuksia, jotta siirtymävelvollisten nykyinen muutto- ja siirtokustannusten korvaussopimukseen perustuva verotuskäytäntö olisi nykyistä selkeämpi. Osapuolet myös jatkavat tarvittavilta osin edellisellä sopimuskaudella toimineen siirto- ja muuttokustannustyöryhmän työtä.

2 § Eräiden matkakustannusten suorittaminen

Puolustusvoimien henkilöstölle maksetaan virka- ja komennusmatkoista matkakustannusten korvausta siten kuin matkakustannusten korvaamisesta tehdyssä virka- ja työehtosopimuksessa on sovittu.

Neuvotteluosapuolet ovat yksimielisiä liitteen 1 mukaisesta virkaehtosopimusmääräyksestä.

Henkilön palattua kotimaan tehtävään henkilökohtainen palkanosa määräytyy sopimuksen 5 §:n 6 momentin mukaisesti. Tämän jälkeen henkilökohtainen palkanosa määräytyy normaalisti kahden viimeksi vahvistetun työsuorituksen mukaisesti.

8 § Henkilökohtaisen palkkauksen määrittäminen

Henkilön siirtyessä uuteen tehtävään edellisen tehtävän henkilökohtainen palkanosa säilyy euromääräisesti samansuuruisena kunnes henkilökohtaisen työsuorituksen arviointi on tehty. Mikäli henkilölle näin määritettyyn euromääräiseen henkilökohtaiseen palkanosaan ei ole voitu virkavapauden, esiupseerikurssin, yleisesikuntaupseerikurssin, tekniikan lisäopintojen tai työnantajatehtävän takia kohdentaa sopimusten mukaisia palkantarkistuksia, määritetään henkilökohtainen palkanosa uudessa tehtävässä kahden viimeksi vahvistetun työsuorituksen mukaisesti.

9 § Pv-lain 12 §:n mukainen virka-apu

Todettiin, että 1.1.2008 voimaan tulevan puolustusvoimista annetun lain 12 §:n mukaan puolustusvoimat voisi osallistua avun antamiseen toiselle valtiolle terrori-iskun, luonnononnettomuuden, suuronnettomuuden tai muun vastaavan tapahtuman johdosta. Esimerkkeinä voidaan mainita tsunamin tai maanjäristyksen kaltaiset laajat luonnononnettomuudet, joiden jälkihoidon yhteydessä toimivaltaisen ministeriön pyynnöstä myös sotilaskaluston ja -henkilöstön käyttäminen voi olla tarpeellista.

Ensisijaisesti 12 §:n mukaisissa tehtävissä tulee käyttää henkilöitä, jotka ovat ura- ja henkilöstösuunnittelua toteutettaessa ilmoittaneet halukkuutensa näihin tehtäviin. Kyseinen henkilöstö olisi edelleen virkasuhteessa puolustusvoimiin ja palvelussuhteen ehdot määräytyisivät virkaehtosopimusjärjestelmässä sovitun mukaisesti. Varautuminen ns. EU:n yhteisvastuuseen perustuvan voimakeinoavun antamiseen toiselle valtiolle edellyttää puolustusvoimista annetun lain esitöiden mukaan vielä lainsäädännön muuttamista. Osapuolet seuraavat lainmuutostyötä ja selvittävät sopimuskauden aikana muiden hallinnonalojen käytäntöjä määrittää palvelussuhteen ehtoja ulkomailla tapahtuvan virka-avun yhteydessä. Selvityksen perusteella yhteisesti sovitut muutokset palvelussuhteen ehtoihin toteutetaan virkaehtosopimusjärjestelmän mukaisesti. Oikeudesta pidättäytyä työstä, josta aiheutuu vakavaa vaaraa työntekijän hengelle tai terveydelle on voimassa mitä siitä on työturvallisuuslain (738/2002) 23 §:ssä säädetty.

10 § Varallaolomääräykset

Puolustusvoimien työaikasopimuksen 24 § määrittää vapaamuotoisen varallaolon korvausperusteet tilanteissa, joissa virkamiehen on oltava puhelimella (vast.) tavoitettavissa ja kutsun saatuaan saavuttava työpaikalle käskettäessä tai tilanteen vaatiessa viimeistään kahden tunnin kuluessa.

Osapuolet ovat olleet yksimielisiä siitä, että työaikasuojelua sopimuksen 24 §:ssä tarkoitetussa vapaamuotoisessa varallaolossa on syytä kehittää ottamalla työaikasopimuksen soveltamismääräyksiin seuraava lisäys: Vapaamuotoista varallaoloa toteutettaessa virkamiestä ei tule määrätä saapumaan alle tunnin velvoitteella työpaikalleen.

Lisäksi soveltamismääräyksissä tullaan toteamaan, ettei vapaamuotoiseen varallaolokorvaukseen oikeuttavasta ajasta (24 tai 16 tuntia) vähennetä

järjestämiseen liittyviä käytännön ongelmatilanteita ja käynnistävät asiaa koskevia työaikakokeiluja. Neuvotteluosapuolet neuvottelevat vuoden 2008 aikana saatujen kokemusten perusteella mahdollisista muutoksista työaikasopimuksen soveltamismääräyksiin vuotta 2009 ajatellen.

Osapuolet selvittävät sopimuskauden aikana tuloksellisuuslisän käyttöönottoa puolustusvoimissa. Puolustusvoimien tuloksellisuuslisä voisi osin olla riippuvainen esim. palvelusvuosista ja henkilön toiminnan tuloksellisuudesta. Esimerkiksi työnantajan toteama monivuotinen hyvä henkilökohtainen työsuoritus, merkittävä työsuorituksen parantaminen, olennainen muutoin palkitsematta jäävä työmäärän muutos tai ammattitaidon merkittävä kehittäminen voisi oikeuttaa tuloksellisuuslisään. Selvityksen perusteella ratkaistaan, voisiko tuloksellisuuslisä olla kertaluonteinen tai vaihtoehtoisesti kuukausiperusteinen palkkaustekijä. Tuloksellisuuslisän käyttöönotto selvitystyön tuloksena edellyttää, että ratkaisu voidaan rahoittaa täysimääräisesti 1.10.2007 alkavan sopimuskauden virastokohtaisista sopimuseristä. Tuloksellisuuslisä voidaan tarvittaessa ottaa käyttöön myös arviointijärjestelmittäin.

Puolustusvoimissa selvitetään matkamekaanikkojen lisäjärjestelmän kehittämistä. Matkamekaanikkojen lisäjärjestelmä edellyttää, että ratkaisu voidaan rahoittaa täysimääräisesti 1.10.2007 alkavan sopimuskauden ensimmäisestä virastokohtaisesta sopimuserästä. Tarvittaessa laajennus toteutetaan erikseen opistoupseerien osalta.

Neuvotteluosapuolet selvittävät sopimuskauden aikana lennonvarmistusvastuulisän ja lentoteknillisen vastuu- ja vaaralisän siviilihenkilöstöä koskevia soveltamisongelmia ja neuvottelevat lisien kehittämistarpeista.

Osapuolet parantavat sopimuskaudella tilastoyhteistyötä luomalla yhteisiä raporttipohjia, jolla entistä tarkempaa säännöllisesti tuotettavaa palkkaustietoa voitaisiin aikaansaada sekä työnantaja- että järjestöosapuolen käyttöön tilastoeettisiä periaatteita kunnioittaen.

Lopuksi osapuolet korostivat, että puolustushallinnossa noudatetun jatkuvan neuvottelutoiminnan periaatteen mukaista on, että muitakin kehittämisasioita kyetään jatkossakin käsittelemään pitkäjänteisellä tavalla.

Helsingissä 29. päivänä lokakuuta 2007

PUOLUSTUSMINISTERIÖ PÄÄESIKUNTA

JULKISALAN KOULUTETTUJEN NEUVOTTELUJÄRJESTÖ JUKO RY

JULKISTEN JA HYVINVOINTIALOJEN LIITTO JHL RY

PALKANSAAJAJÄRJESTÖ PARDIA RY